

VALIDACE VYBRANÝCH OŠETŘOVATELSKÝCH INTERVENCÍ V RÁMCI KURRIKULA SESTER/OBLAST ENDOSKOPICKÁ VYŠETŘENÍ

VALIDATION OF SELECTED INTERVENTIONS IN NURSING WITHIN THE CURRICULUM OF NURSES/ENDOSCOPIC EXAMINATIONS

Doc. PhDr. Alexandra Archalousová, PhD.¹⁾; PhDr. Jiří Frei, Ph.D.²⁾

¹⁾ *Katedra ošetrovatelství, Fakulta sociálních věd a zdravotnictví, Univerzita Konštantina Filozofa v Nitře*

²⁾ *Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita v Plzni*

Abstrakt

Úvod: Klasifikační systémy NIC, NOC, NANDA International mají svoji roli při zlepšování kvality péče založené na důkazech, bezpečnosti péče o klienty/pacienty a výrazně napomáhají profesionálnímu postupu při rozhodování. Zůstávají hlavní základnou znalostí pro ošetrovatelské profesionály (Brokelová, NANDA, 2015).

Cíl: Cílem výzkumné studie bylo validovat ošetrovatelské intervence sestrami/expertkami, které splňují Fehringova kritéria experta. Zjistit, které ošetrovatelské intervence expertky považují za významné, tedy hlavní a vedlejší.

Metody a výsledky: Měřicí nástroj vycházel z Fehringova modelu validity diagnostického obsahu DCV – *Diagnostic Content Validity Model* (Fehring, 1987). Ke každé položce (ošetřovatelské intervenci) byla přiřazena významnost na Likertově škále od 1 do 5 (1 – žádná významnost, 2 – malá významnost, 3 – střední významnost, 4 – velká významnost, 5 - nejvyšší významnost). Hodnoceno bylo celkem 5 položek/ošetřovatelských intervencí oblasti Endoskopická vyšetření Modulu základní intervencí kurrikula pro přípravu sester bakalářského studijního programu Ošetřovatelství. Výzkumný soubor tvořilo 482 expertek (ve 4 podsouborech), které splňovaly Fehringova kritéria modifikovaná pro Českou a Slovenskou republiku.

Výsledky: Za hlavní významné ošetřovatelské intervence sestry/expertky považují 4 intervencí (0.79 - 0.76). Za vedlejší expertky považují 1 intervenci (0.75). Za nevýznamné/vyřazené nepovažují položky v rozmezí VS (váženého skóre) 0.48 – 0.15 žádné. Závěr: Z celkového počtu 5 ošetřovatelských intervencí, slovenské a české sestry/expertky, považují za významné všechny položky v počtu 5 (tj. 4 hlavní a 1 vedlejší) ošetřovatelských intervencí.

Klíčová slova: validace, intervence, endoskopická vyšetření, model DCV, kurrikulum.

Abstract

Introduction: The NIC, NOC, NANDA International Classification Systems play a significant role in improving evidence-based care, patient care, and also greatly help professional decision-makers. They remain the main knowledge base for nursing professionals (Brokelová, NANDA, 2015).

Objective: The aim of the research study was to validate nursing interventions by nurses/experts who had met Fehring's expert criteria. To find out which nursing interventions the experts consider as important, that are the main and secondary ones.

Methods and Results: The measuring tool was based on the Fehring Diagnostic Content Validity Model (Fehring, 1987). Each item (nursing intervention) was assigned a significance on the Likert scale from 1 to 5 (1 - no significance, 2 - minor significance, 3 - medium significance, 4 - great significance, 5 - highest significance). A total of 5 items/nursing interventions of the endoscopic examinations of the module by basic intervention of the curriculum for the preparation of nurses of the bachelor study program Nursing. The research team consisted of 482 experts (in 4 subsets), who met Fehring's criteria modified for the Czech Republic and Slovak Republic. Nurses/experts consider the main nursing intervention - 4 interventions (0.79 - 0.76). The following are considered as secondary by experts 1 intervention (0.75). Items of no insignificance are being considered those within the weighted score of 0.48 - 0.15. There were none of these. Conclusion: Of the total of 5 nursing interventions, Slovak and Czech nurses/experts consider all items in the number of 5 nursing

interventions as significant out of them 4 were considered of main significance and 1 of minor significance.

Keywords: Validation, Intervention, Endoscopic examinations, DCV model, Curriculum.

Úvod

Fakulta sociálních ved a zdravotnictva UKF v Nitře a Fakulta zdravotnických studií ZČU v Plzni, jejich obě katedry ošetrovatelství, mají erudované akademické pracovníky současně s odbornou a specializovanou způsobilostí v jednotlivých oblastech klinické praxe ošetrovatelství. Ti jsou kompetentní k vytvoření a řízení odborných týmů expertů/sester specialistek k ověření souboru ošetrovatelských intervencí zařazených do přípravy budoucích sester. Tuto problematiku řeší za podpory projektu s názvem *Implementace ošetrovatelských intervencí do multimediálních technologií v přípravě sester 2*. Vytvářející se stále nové požadavky praxe (Bulechek a kol., 2008, 2013), dostupné poznatky mezinárodních klasifikačních ošetrovatelských systémů (NANDA, NIC, NOC a dalších) ošetrovatelské praxe vyžadují potřebu implementace do výuky pregraduálních programů zaměřených na výstupní kompetence regulovaných profesí směrnicemi EU. Výzkumný tým se zaměřil na vytvoření souboru empiricky ověřených ošetrovatelských intervencí pro přípravu sester vedoucích k získání výstupních kompetencí z pregraduálního bakalářského studijního programu ošetrovatelství. Klinicky ověřené ošetrovatelské intervence jednotlivých oborů

ošetřovatelství a výběr validizovaných ošetřovatelských intervencí umožní vytvořit databázi ve formě odborných modulů s využitím dostupných poznatků mezinárodní klasifikace ošetřovatelských intervencí (NIC). V prvním roce řešení projektu se řešitelé mimo empirického šetření v klinické a pedagogické praxi, testování měřících nástrojů a ověřování šablon elearningového prostředí, zaměřili v souladu s harmonogramem projektu na shromáždění nejnovějších poznatků, vydefinování odborných pojmů pro moduly ošetřovatelských intervencí, hodnotících strategií ve vztahu k cílovým výstupním kompetencím s validací ošetřovatelských intervencí Modulu základních intervencí.

Cíl

Cílem výzkumu byla validace ošetřovatelských intervencí v rámci kurrikula sester bakalářského studijního programu Ošetřovatelství. Na základě výsledků pilotní studie validovat ošetřovatelské intervence Modulu základních ošetřovatelských intervencí, který obsahoval celkem 200 položek ($p=200$) ve 22 oblastech/kategoriích. Prezentovaná studie předkládá 5 ošetřovatelských intervencí oblasti/kategorie 21 Endoskopická vyšetření Modulu základních intervencí ($p_{21} = 5$). Cílem bylo zjistit, které vybrané ošetřovatelské intervence sestry/expertky považují za významné, tj. hlavní a vedlejší a které za nevýznamné tj. vyřazené.

Soubor a metodika

Základní charakteristika výzkumného souboru. Výzkumný soubor tvořilo 482 expertek ($n=482$, ve 4 podsouborech n_1, n_2, n_3, n_4), z původních

500 slovenských a českých sester, které splňovaly Fehringova kritéria modifikovaná pro Českou a Slovenskou republiku. Validační studie umožnila vyjádřit míru platnosti vybraných ošetrovatelských intervencí z celkem 22 oblastí/kategorií Modulu základních ošetrovatelských intervencí. Výzkumný tým zvolil metody obsahové analýzy a metodu obsahové validace. Měřicí nástroj vycházel z Fehringova modelu validity diagnostického obsahu DCV – *Diagnostic Content Validity Model* (Fehring, 1986). Ke každé položce (ošetrovatelské intervenci) byla přiřazena významnost na Likertově škále od 1 do 5 (1 – žádná významnost, 2 – malá významnost, 3 – střední významnost, 4 – velká významnost, 5 - nejvyšší významnost). Hodnoceno bylo celkem 5 položek modulu základní intervencí kurrikula pro přípravu sester bakalářského studijního programu Ošetrovatelství. Výzkumný soubor tvořilo 482 expertek (ve 4 podsouborech), z původních 500 slovenských a českých sester, které splňovaly Fehringova kritéria modifikovaná pro Českou a Slovenskou republiku.

Výsledky a diskuze

Za hlavní významné ošetrovatelské intervence sestry/expertky považují všechny v rozmezí VS (váženého skóre) 0.75 – 0.79. Z toho jednu jako vedlejší s VS 0.75. Za nevýznamné/vyřazené nepovažují položky v rozmezí VS 0.48 – 0.15 žádné. Výrazné rozdíly v hodnocení mezi experty jednotlivých podsouborů nebyly zjištěny. Soubor pedagogů obou pracovišť shodně označil položky za významné a hlavní. Rozdíl je mezi soubory expertek/sester, kdy expertky z FN Nitra označily všechny položky za

významné vedlejší na rozdíl od expertek z FN Plzeň, které je považují za hlavní (Tab.1)

Tabulka 1: Validace ošetřovatelských intervencí dle VS v oblasti/kategorie 21 Endoskopická vyšetření Modulu základních intervencí ($p_{21}=5$)

Endoskopická vyšetření/asistence	n ₁	n ₂	n ₃	n ₄	Celkové VS
	Plzeň (PG)	Nitra (PG)	Plzeň (sestry)	Nitra (sestry)	Spolu
Příprava klienta/nemocného a ošetřovatelská péče po bronchoskopii	0,98	0,84	0,81	0,70	0,75
Příprava klienta/nemocného a ošetřovatelská péče po gastrokopii	0,95	0,82	0,86	0,73	0,78
Příprava klienta/nemocného a ošetřovatelská péče po rektoskopii	0,95	0,84	0,86	0,72	0,77
Příprava klienta/nemocného a ošetřovatelská péče po kolonoskopii	0,98	0,89	0,88	0,74	0,79
Příprava klienta/nemocného a ošetřovatelská péče po cystoskopii	0,98	0,84	0,84	0,71	0,76

Poz. VS (vážené skóre)

Výsledky šetření vybraných intervencí ve vztahu k diagnostice publikovala Mazalová a kol. v roce 2011. Validizační studie Mazalové a kol. z roku 2013 (Mazalová, 2013) zahrnovala soubor expertek pro validaci intervencí NIC a NOC. Výzkum ověřoval míru platnosti terminologie pro ošetřovatelskou diagnostiku Strach, pro ošetřovatelské intervence a výsledky ošetřovatelské péče ve vztahu ke strachu u dětí ve věku 6-16 let hospitalizovaných v nemocnici. Pro výzkum míry validity bylo užito modelů

obsahové a klinické validizace podle Fehringa (Fehring, 1986, s. 180-91) implementovaného do výzkumného designu podle Carlson-Catalano a Lunney. Soubor pro validizaci prvků NIC a NOC zahrnoval 24 expertek, s průměrem 6,50 bodu. Klinická validizace byla realizována se souborem 50 dětí hospitalizovaných v nemocnici pro akutní stav nebo k operaci, bez rozdílu pohlaví. Konstruktově validní soubor intervencí NIC tvořily 3 aktivity týkající se poskytnutí informací, přítomnosti sestry u dítěte a jeho uklidnění. Soubor konstruktově validních ukazatelů zahrnoval 3 indikátory: pláč, emocionální labilitu a strach (Mazalová, 2013). Autorky Hůsková, Juřeníková prezentovaly studii použitelnosti intervencí NIC v intenzivní péči. Ověřovaly celkem 184 intervencí, z nichž expertky označily 46 intervencí NIC jako využitelných v intenzivní ošetrovatelské péči (Hůsková, Juřeníková, 2015).

Závěr

Z celkového uvedeého počtu prezentovaných ošetrovatelských intervencí oblasti/kategorie 21 Endoskopická vyšetření Modulu základních ošetrovatelských intervencí ($p_{21}=5$) slovenské a české sestry/expertky považují za významné všechny položky v počtu 5 tj. 4 hlavních a 1 vedlejší z ošetrovatelských intervencí. Za nevýznamné/vyřazené neoznačily žádnou z validovaných ošetrovatelských intervencí v oblasti 21 Modulu základních ošetrovatelských intervencí pro kurikulum sester. Závěrem lze říci, že pomocí standardizovaných mezinárodních systému lze implementovat poznatky ověřené praxí a výzkumem do kurikula budoucích sester.

Zdroje:

BULECHEK, G. M. – BUTCHER, H. K. – DOCHTERMAN, J. M. (2008). *Nursing Interventions Classification (NIC)*. 5. edit. Oxford: Elsevier. 938 s. ISBN 978-0-323-05340-2.

BULECHEK, G. M. – BUTCHER, H. K. – DOCHTERMAN, J. M. – WAGNER, CH. (2013). *Nursing Interventions Classification (NIC)*. 6. edit. St. Louis: Elsevier. 607 p. ISBN 978-0-323-10011-3.

FEHRING, R. J. 1986. Validation diagnostic labels: standardized methodology. In *Classification of Nursing Diagnoses: Proceedings of the Sixth Conference*. St. Louis: Mosby, 1986. p. 180-91. ISBN 0-801637-66-X.

MAZALOVÁ, L., MAREČKOVÁ, J., MIKŠOVÁ, Z., KAMENÍČKOVÁ, J. 2011. Ošetrovatelská diagnostika strachu u dětí. In: *Pediatric pro praxi*. 2011, s. 434-436. Dostupné na <http://www.pediatricpropraxi.cz>.

MAZALOVÁ, L. 2013. *Validizace ošetrovatelské diagnózy Strach-00148 a odpovídajících komponent NIC a NOC v pediatrické péči*. Disertační práce. [online]. Olomouc, 2013. [cit. 2014.10.30.]. Dostupné na <http://www.theses.cz>

HUSKOVÁ, J., JUŘENÍKOVÁ, P. Použitelnost ošetrovatelských intervencí klasifikace NIC v intenzivní péči. In *Profese online*, 2015 (roč.8), 1. Dostupné na <http://www.profeseonline.upol.cz>.

Studie vznikla za finanční podpory Projektu č. 022UKF-4/2020 s názvem Implementace ošetrovatelských intervencí do multimediálních technologií v přípravě sester 2.

Kontakt:

Doc. PhDr. Alexandra Archalousová, PhD.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Fakulta sociálnych vied a zdravotníctví

Katedra ošetrovatelstvá

Kraskova 1, Nitra, SR

E-mail: aarchalousova@ukf.sk